CEVAPLI KİTAPÇIK

Soru	1	2	3	4	5	6	7	Toplam
Puan	12	12	12	16	16	16	16	100

7 açık uçlu / kısa cevaplı soru · 100 puan. Yanıtlarında istenen işlem, gerekçe ve kanıtı göster.

Haftalık 4 saatlik ders programının konu–soru dağılımı esas alınmıştır.

Yazılı provasıdır. Okulunun seçtiği senaryoyu kontrol et.

1. Ekstrem yağışı tanıma · 12 puan

Bir yerde günlük yağış uzun yıllar çoğunlukla 0–30 mm arasındayken bir gün 180 mm ölçülüyor. Yağışın kısa sürede gerçekleştiği ve yüzeylerin büyük bölümünün geçirimsiz olduğu belirtiliyor.

Bu günün neden ekstrem olay olarak değerlendirilebileceğini açıklayınız. Olası iki etkisini doğal süreç ve yerleşme özellikleriyle ilişkilendiriniz.

Örnek yanıt

Yerel uzun yıllar örüntüsünün çok dışındaki yağış ekstremdir. Kısa süreli yoğun yağış yüzey akışını artırabilir; geçirimsiz yüzeyler suyun sızmasını azaltarak kent taşkını/ulaşım aksamalarını büyütebilir.

• Yerel uzun yıllar örüntüsünün çok dışındaki yağış ekstremdir. Kısa süreli yoğun yağış yüzey akışını artırabilir; geçirimsiz yüzeyler suyun sızmasını azaltarak kent taşkını/ulaşım aksamalarını büyütebilir.

Dikkat: Her yerde aynı yağış miktarını aynı derecede ekstrem saymak.

2. Eğilimden geleceğe koşullu çıkarım · 12 puan

Bir havzada uzun yıllı sıcaklık artarken karla kaplı gün sayısı azalıyor. Ölçümler, ilkbahar akışının daha erken gerçekleştiğine işaret ediyor.

Bu eğilim sürerse yaz mevsiminde su yönetimi açısından ortaya çıkabilecek bir değişimi gerekçelendirin. Bunun kesin bir gelecek tahmini olmadığını belirterek hangi iki ek verinin gerektiğini yazınız.

Örnek yanıt

Karın daha erken erimesi yaz dönemine kalan suyu azaltabilir ve depolama/dağıtım gereksinimini artırabilir. Sonuç yağış toplamına, tüketim/çekim miktarına ve depolamaya da bağlıdır; eğilim koşullu çıkarımdır.

• Karın daha erken erimesi yaz dönemine kalan suyu azaltabilir ve depolama/dağıtım gereksinimini artırabilir. Sonuç yağış toplamına, tüketim/çekim miktarına ve depolamaya da bağlıdır; eğilim koşullu çıkarımdır.

Dikkat: Yanıtı verilen kanıttan daha geniş bir kesinliğe genellemek.

3. Ekonomik faaliyetin sosyal etkisi · 12 puan

Bir kıyı kasabasında geçim büyük ölçüde mevsimlik turizme dayanıyor. Yazın iş gücü ve konut talebi artıyor; kışın bazı işletmeler kapanıyor. Yerel bir festival de ziyaretçi çekiyor.

Mevsimlik turizmin sosyal yaşam üzerindeki etkilerinden yaz dönemi için birini, kış dönemi için birini açıklayınız. Turizm ile kültürel yaşam arasındaki karşılıklı bir ilişkiyi de belirtiniz.

Örnek yanıt

Mevsimlik turizm yazın istihdam/göç ve konut talebini artırabilir; kışın gelir/iş sürekliliğini azaltabilir. Festival turizmi desteklerken ziyaretçi talebi festivalin sunumunu ve yerel kültürel üretimi etkileyebilir.

• Mevsimlik turizm yazın istihdam/göç ve konut talebini artırabilir; kışın gelir/iş sürekliliğini azaltabilir. Festival turizmi desteklerken ziyaretçi talebi festivalin sunumunu ve yerel kültürel üretimi etkileyebilir.

Dikkat: Turizmin bütün kültürel sonuçlarını zorunlu olumlu veya olumsuz saymak.

4. Sanayi, göç ve kentleşme · 16 puan

Bir kentte yeni sanayi işletmeleri açıldıktan sonra iş arayan nüfusun gelişi hızlanıyor. Aynı dönemde kiralar yükseliyor, okul ve ulaşım talebi artıyor.

Sanayileşme–göç–kentleşme ilişkisini bir neden–sonuç zinciriyle açıklayınız. Bir toplumsal fırsat ve bir planlama sorunu belirtiniz.

Örnek yanıt

Sanayi iş olanağı→işgücü göçü→kentsel nüfus ve hizmet talebi artışı zinciri kurulabilir. İstihdam fırsattır; konut, okul ve ulaşım kapasitesi yetersizliği sorun olabilir.

• Sanayi iş olanağı→işgücü göçü→kentsel nüfus ve hizmet talebi artışı zinciri kurulabilir. İstihdam fırsattır; konut, okul ve ulaşım kapasitesi yetersizliği sorun olabilir.

Dikkat: Yanıtı verilen kanıttan daha geniş bir kesinliğe genellemek.

5. Gelecekte yerleşme talebi · 16 puan

Kurgu veriye göre bir kentte 65 yaş üstü nüfus oranı artıyor, gençlerin bir bölümü başka kentlere gidiyor ve uzaktan çalışabilen işler yaygınlaşıyor.

Bu eğilimler sürerse yaşlanmaya bağlı bir hizmet veya yerleşme ihtiyacı değişimi ve uzaktan çalışmaya bağlı bir mekânsal değişim öneriniz. Tahminlerin hangi varsayıma dayandığını ve neden kesin nüfus sayısı verilemeyeceğini açıklayınız.

Örnek yanıt

Erişilebilir konut/sağlık/ulaşım talebi artabilir; bazı işlerde merkeze günlük yolculuk azalabilir veya farklı yerleşme tercihleri oluşabilir. Eğilimlerin sürmesi varsayılır; gelecekte göç, teknoloji ve politikalar değişebileceği için kesin nüfus sayısı çıkarılamaz.

• Erişilebilir konut/sağlık/ulaşım talebi artabilir; bazı işlerde merkeze günlük yolculuk azalabilir veya farklı yerleşme tercihleri oluşabilir. Eğilimlerin sürmesi varsayılır; gelecekte göç, teknoloji ve politikalar değişebileceği için kesin nüfus sayısı çıkarılamaz.

Dikkat: Yanıtı verilen kanıttan daha geniş bir kesinliğe genellemek.

6. İşlevsel bölgeyi ayırt etme · 16 puan

Bir şehir hastanesinin hizmet alanına farklı illerden hastalar geliyor. Bir başka haritada ise yıllık yağış miktarına göre bölgeler çiziliyor.

Hangisinin işlevsel bölge örneği olduğunu belirleyiniz. İşlevsel bölgenin merkez–çevre ilişkisini açıklayıp sınırlarının neden idari sınırlarla her zaman örtüşmediğini yazınız. Yağışa göre çizilen bölgenin hangi ortak özelliğe dayandığını da belirtiniz.

Örnek yanıt

Hastanenin hizmet alanı işlevsel bölgedir; merkez ile ona hizmet için bağlanan yerler arasında etkileşim vardır. Hastalar farklı illerden gelebildiği için hizmet ilişkisi il sınırını aşabilir. Yağış bölgeleri benzer özelliğe dayalı şekilsel bölgedir.

• Hastanenin hizmet alanı işlevsel bölgedir; merkez ile ona hizmet için bağlanan yerler arasında etkileşim vardır. Hastalar farklı illerden gelebildiği için hizmet ilişkisi il sınırını aşabilir. Yağış bölgeleri benzer özelliğe dayalı şekilsel bölgedir.

Dikkat: Yanıtı verilen kanıttan daha geniş bir kesinliğe genellemek.

7. Kalkınma projesini çok boyutlu değerlendirme · 16 puan

GAP, yalnız sulama ve enerji yatırımlarını değil tarım, sanayi, eğitim, sağlık, kültür ve turizm alanlarını da birlikte ele alan bölgesel kalkınma yaklaşımına sahiptir.

Bu yaklaşım için bir ekonomik, bir sosyal ve bir kültürel katkı örneği açıklayınız. Başarıyı yalnız üretilen elektrik miktarıyla değerlendirmenin neden eksik kalacağını yazınız.

Örnek yanıt

Ekonomik: tarımsal verim/istihdam; sosyal: eğitim/sağlık erişimi; kültürel: mirasın korunması ve yerel kültürel üretimin desteklenmesi. Çok sektörlü amaçlar bulunduğu için elektrik miktarı diğer alanlardaki değişimi tek başına göstermez.

• Ekonomik: tarımsal verim/istihdam; sosyal: eğitim/sağlık erişimi; kültürel: mirasın korunması ve yerel kültürel üretimin desteklenmesi. Çok sektörlü amaçlar bulunduğu için elektrik miktarı diğer alanlardaki değişimi tek başına göstermez.

Dikkat: Yanıtı verilen kanıttan daha geniş bir kesinliğe genellemek.